

NUTQ MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH: BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA SAMARALI MULOQOTNI RIVOJLANTIRISH

Zikirtulloyeva Gulshoda Abduvohidovna
Denov Tadbirkorlik va pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti Boshlang'ich ta'lim yonalishi
2-bosqich talabasi

Turdiyeva Suman Sayriddinovna
Denov Tadbirkorlik va pedagogika instituti
Pedagogika fakulteti Boshlang'ich ta'lim yonalishi
2-bosqich yonalishi talabasi

Umaraliyeva Shahlo Sayfullo qizi
Denov Tadbirkorlik va pedagogika instituti
ozbek tili va adabiyoti kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya:

Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinif o'quvchilarida nutq madaniyatini tarbiyalash va samarali muloqotni rivojlantirish strategiyalarini o'rganadi. Tilning erta rivojlanishi va ijtimoiy o'zaro munosabatlarning muhimligini tan olgan holda, o'qituvchilar va otalar yosh o'quvchilarning muloqot qobiliyatlarini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Xulq-atvorni modellashtirish, ishtirok etishni rag'batlantirish, fikr-mulohazalarni bildirish, faol tinglashni rag'batlantirish, empatiya va hurmatni rivojlantirish va nutq madaniyatini o'quv dasturiga kiritish orqali ushbu tadqiqot o'quvchilarning fikrlarini ifoda etish, mazmunli muloqotga kirishish va ijobiy fikrlarni shakllantirish qobiliyatini oshirishga qaratilgan. munosabatlar. Muloqot ko'nikmalarini birinchi o'ringa qo'yadigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratish orqali o'qituvchilar va tarbiyachilar boshlang'ich sinif o'quvchilariga ishonchli va malakali muloqotchilar bo'lishlari mumkin.

Kalit so'zlar: Nutq madaniyati, Samarali muloqot, Boshlang'ich ta'lim, Tilni rivojlantirish, Ijtimoiy hamkorlik, O'qituvchilar, Ota-onalar.

Abstract:

This study explores strategies for nurturing speech culture and fostering effective communication in primary class students. Recognizing the importance of early language development and social interaction, educators and parents play a crucial role in shaping the communication skills of young learners. Through a combination of modeling behavior, encouraging participation, providing feedback, promoting active listening, cultivating empathy and respect, and integrating speech culture into the curriculum, this research aims to enhance students' ability to articulate thoughts, engage in meaningful dialogue, and build positive relationships. By fostering a

supportive environment that prioritizes communication skills, educators and caregivers can empower primary class students to become confident and proficient communicators.

Keywords: Speech culture, Effective communication, Primary education, Language development, Social interaction, Educators, Parents.

Аннотация.

В этом исследовании изучаются стратегии развития речевой культуры и содействия эффективному общению у учащихся начальных классов. Признавая важность раннего развития речи и социального взаимодействия, преподаватели и родители играют решающую роль в формировании коммуникативных навыков маленьких учеников. Благодаря сочетанию моделирования поведения, поощрения участия, предоставления обратной связи, поощрения активного слушания, развития сочувствия и уважения, а также интеграции речевой культуры в учебную программу, это исследование направлено на повышение способности учащихся формулировать мысли, участвовать в содержательном диалоге и формировать позитивный настрой. отношения. Создавая благоприятную среду, в которой коммуникативные навыки отдаются приоритету, преподаватели и лица, осуществляющие уход, могут дать учащимся начальных классов возможность стать уверенными и опытными коммуникаторами.

Ключевые слова: Культура речи, Эффективное общение, Начальное образование, Развитие речи, Социальное взаимодействие, Педагоги, Родители.

Kirish

Samarali muloqot qobiliyatlari akademik va ijtimoiy muhitda muvaffaqiyatga erishish uchun asosdir. Boshlang'ich ta'limning shakllanish yillarida nutq madaniyatini rivojlantirish aniq ifodalash, faol tinglash va o'zaro hurmat bilan munosabatda bo'lish uchun asos yaratadi. Ushbu dastlabki bosqichning kommunikativ qobiliyatlarni shakllantirishdagi ahamiyatini anglagan holda, o'qituvchilar va ota-onalar boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini shakllantirish uchun qulay muhitni yaratishda muhim rol o'ynaydi.

Boshlang'ich ta'limda nutq madaniyatining ahamiyati

Nutq madaniyati og'zaki ifodadan ko'proq narsani o'z ichiga oladi; u fikrlarni ifoda etish, mazmunli muloqotga kirishish, fikrlarni aniq va ishonch bilan etkazish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Boshlang'ich yillarda bolalar tilni o'zlashtirish va ijtimoiy rivojlanishning muhim bosqichida bo'lib, bu to'g'ri muloqot odatlarini shakllantirish uchun qulay vaqt.

Kuchli nutq madaniyati nafaqat o'quv samaradorligini oshiradi, balki empatiya, hamkorlik va muammolarni hal qilish kabi muhim hayotiy ko'nikmalarni rivojlantiradi.

Bu talabalarga o'zlarini samarali ifoda etish, ijobiy munosabatlar o'rnatish va turli xil ijtimoiy kontekstlarda osongina harakat qilish imkoniyatini beradi.

Metodologiya:

Ushbu tadqiqot boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini tarbiyalash strategiyalarini aniqlash uchun mavjud adabiyotlar va ekspert tushunchalariga tayangan holda sifatli tadqiqot usulidan foydalanildi. Ma'lumotlarni to'plash samarali muloqot, tilni rivojlantirish va boshlang'ich ta'lim bilan bog'liq akademik maqolalar, kitoblar va ta'lim resurslarini ko'rib chiqishni o'z ichiga oladi. Bundan tashqari, yosh o'quvchilarda nutq madaniyatini tarbiyalash bo'yicha amaliy tushuncha va tajribalar to'plash maqsadida pedagoglar va ota-onalar bilan suhbat va so'rovlar o'tkazildi.

Natijalar:

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini tarbiyalash va samarali muloqotni rivojlantirish uchun ko'p qirrali yondashuv zarur. Xulq-atvorni modellashtirish, ishtirokni rag'batlantirish, fikr-mulohazalarni bildirish, faol tinglashni targ'ib qilish, empatiya va hurmatni rivojlantirish, nutq madaniyatini o'quv dasturiga kiritish kabi strategiyalar o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini oshirishning asosiy omillari sifatida belgilandi. Ushbu strategiyalarni amalga oshirish orqali o'qituvchilar va ota-onalar boshlang'ich sinf o'quvchilariga ishonchli va malakali muloqotchilar bo'lish imkoniyatini beradigan, ularning akademik va ijtimoiy muvaffaqiyatlari uchun poydevor qo'yadigan qo'llab-quvvatlovchi muhitni yaratishi mumkin.

Nutq madaniyatini tarbiyalash strategiyalari

1. Xulq-atvorni modellashtirish: O'qituvchilar va ota-onalar bolalar uchun namuna bo'lib xizmat qiladi. Aniq ifodalash, faol tinglash va hurmatli dialog orqali samarali muloqot qobiliyatlarini namoyish etib, ular o'quvchilarga taqlid qilishlari uchun ijobiy o'rnak bo'ldilar.

2. Ishtirok etishni rag'batlantirish: Talabalar o'z fikr va mulohazalarini erkin ifoda eta oladigan qulay muhit yaratish juda muhimdir. Ishonch va muloqot ko'nikmalarini oshirish uchun sinf muhokamalarida, guruh faoliyatida va taqdimotlarda faol ishtirok etishni rag'batlantiring.

3. Fikr-mulohazalarni taqdim etish: Konstruktiv fikr-mulohazalar muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Talabalarning nutq va tinglash qobiliyatlarini yaxshilashga yordam berish uchun samarali muloqot uchun alohida maqto'vlar aytib va xatolarni muloyimlik bilan tuzating.

4. Faol tinglashni targ'ib qilish: Samarali muloqot ikki tomonlama ko'chadir. Talabalarni suhbat davomida diqqatni jamlashga, ko'z bilan aloqa qilishni va aniqlovchi savollar berishga undash orqali faol tinglashning ahamiyatini o'rgating.

5. Turli xil muloqot usullarini o'rganish: Nutq madaniyati turli xil muloqot shakllarini, jumladan, og'zaki, og'zaki bo'lmagan va raqamli aloqalarni o'z ichiga oladi.

Talabalarni hikoya qilish, rol o'ynash, drama va raqamli media orqali ifodalashning turli usullarini o'rganishga undash.

6. Empatiya va hurmatni rivojlantirish: muloqotda empatiya, hurmat va inklyuzivlik muhimligini ta'kidlang. Talabalarni boshqalarning nuqtai nazarini hisobga olishga, faol tinglashni mashq qilishga va fikrlar har xil bo'lsa ham konstruktiv muloqotga kirishishga o'rgating.

Nutq madaniyatini tarbiyalash strategiyalari
Xulq-atvorni modellashtirish
Ishtirok etishni rag'batlantirish
Fikr-mulohazalarni taqdim etish
Faol tinglashni targ'ib qilish
Empatiya va hurmatni rivojlantirish
Nutq madaniyatini integratsiyalash

Nutq madaniyatini o'quv dasturiga kiritish

Nutq madaniyatini rivojlantirishni o'quv dasturiga kiritish o'quvchilarning umumiy bilim tajribasini oshiradi. Til san'ati, ijtimoiy tadqiqotlar va hatto matematika kabi fan sohalari sinf muhokamalari, taqdimotlar, bahslar va hamkorlikdagi loyihalar orqali og'zaki muloqot amaliyoti uchun imkoniyatlarni taklif qiladi.

Bundan tashqari, drama to'garaklari, notiqlik tanlovlari va til to'garaklari kabi darsdan tashqari mashg'ulotlar o'quvchilarning qo'llab-quvvatlovchi va ijodiy muhitda muloqot qilish qobiliyatini rivojlantirish uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi.

Xulosa

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini shakllantirish ko'p qirrali jarayon bo'lib, pedagoglar, ota-onalar va keng jamoatchilik hamkorligini talab qiladi. Erta yoshdanoq samarali muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga ustuvor ahamiyat berib, biz o'quvchilarni akademik, ijtimoiy va kasbiy jihatdan muvaffaqiyatga erishishlari uchun zarur vositalar bilan jihozlaymiz.

Pedagoglar va tarbiyachilar sifatida keling, yosh o'quvchilarimizga o'zlariga ishonch, hamdardlik va o'zaro hurmatni uyg'otadigan nutq madaniyatini tarbiyalashda davom etaylik, bunda yosh o'quvchilarimizga so'zli kommunikativ va faol dunyo fuqarolari bo'lish imkoniyatini beradi. Birgalikda sa'y-harakatlar va qo'llab-quvvatlovchi muhit orqali biz tobora o'zaro bog'langan dunyoda rivojlanishga tayyor bo'lgan ishonchli muloqotchilar avlodi uchun zamin yaratishimiz mumkin.

Adabiyotlar:

1. Fergyuson, L. V. va Golbi, M. (2019). Sinfda samarali muloqotni rivojlantirish: o'qituvchilar uchun strategiyalar. Til va tilshunoslik jurnali, 15(1), 87-104.

2. Green, L., & Smiley, R. (2020). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq madaniyatini tarbiyalashda ota-onalarning o'rni. Erta bolalik ta'limi jurnali, 48 (3), 367-376.

3. Jonson, K. A. va Smit, J. R. (2021). Nutq madaniyatini rivojlantirishni boshlang'ich o'quv dasturiga integratsiyalash: ilg'or tajriba va tavsiyalar. Ta'lim psixologiyasi sharhi, 33 (2), 215-230.

4. Patel, S. va Gupta, R. (2022). Boshlang'ich sinf o'quvchilarida faol tinglash ko'nikmalarini rivojlantirish: sinfda amalga oshirish strategiyalari. O'qituvchi va o'qituvchilar ta'limi, 106, 103129.